

IZOBRAŽEVALNI PAKET BREZ FILTRA

OTROKOVE PRAVICE

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AMNESTY
INTERNATIONAL

OTROKOVE PRAVICE

Vsi otroci na svetu imajo nekaj skupnega – njihove pravice. Te so ključnega pomena za uspešno prihodnost vsake družbe. Otrok je vsaka oseba, mlajša od 18 let. Odrasli imamo odgovornost, da ščitimo pravice vseh otrok in jim nudimo najboljše življenjske pogoje, da lahko razvijejo svoj polni potencial.

Generalna skupščina Združenih narodov je 20. novembra 1989 sprejela **Konvencijo o otrokovih pravicah**. Ta predstavlja pomemben mejnik za pravice otrok. Države sveta so v njej opredelile človekove pravice otrok, hkrati pa izpostavile, da so otroci posebej ranljiva skupina, ki jo je treba zaščititi. Konvencija temelji na štirih glavnih načelih: **nediskriminacija; otrokova korist; preživetje, razvoj in zaščita ter participacija otrok pri odločitvah, ki jih zadevajo**.

V svetu smo vsak dan priča **kršitvam otrokovih pravic**, naj gre za otroke v konfliktih in vojnah; otroke begunce; romske otroke, ki trpijo diskriminacijo; otroke, ki živijo v revščini in trpijo lakoto; deklice, ki so žrtve obrezovanja spolnih organov in prisilnih porok; otroke, ki so žrtve trgovanja z ljudmi, in še veliko drugih. Kršitve se dogajajo povsod, tudi v Sloveniji so na žalost pravice otrok še vedno pre pogosto kršene, otroški glasovi pa preslišani. Zato je posebej pomembno, da so s pravicami otrok seznanjeni vsi, ki delajo z otroki, in tudi otroci sami. Poznati morajo svoje pravice, hkrati pa se morajo naučiti spoštovati pravice drugih in kako pravice uporabljati v praksi.

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

V okviru slovenske Amnesty deluje Šola človekovih pravic. V njej pripravljamo gradiva za učitelje_ice, ki želijo mlade naučiti pomena človekovih pravic. Na fotografiji utrinek z Noči knjige na OŠ bratov Letonja Šmartno ob Paki.

AMNESTY
INTERNATIONAL

KAZALO IZOBRAŽEVALNEGA PAKETA

1. INFORMACIJE ZA PEDAGOŠKI KADER

2. VIDEO BREZ FILTRA: OTROKOVE PRAVICE

3. AKTIVNOST: PRAVICA ALI ŽELJA?

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

5. PREDLOGI ZA PRAKTIČNO DELO

6. AKTIVNOST: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

7. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE ZA VSE OTROKE

8. OSNOVNE INFORMACIJE: OTROKOVE PRAVICE

9. AMNESTY INTERNATIONAL IN OTROKOVE PRAVICE

10. POVEJTE NAM SVOJE MNENJE

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AMNESTY
INTERNATIONAL

1. INFORMACIJE ZA PEDAGOŠKI KADER

PRIMERNO ZA

- osnovno in srednjo šolo
- družboslovne predmete, aktivno državljanstvo (vezano na učni načrt: posameznik, država), domovinsko in državljansko kulturo in etiko, sociologijo, zgodovino ...

TRAJANJE

- 45 min ali več (zelo primerno tudi za organizacijo projektih dni ali projektih tednov ter medpredmetno povezovanje)

METODE

Ogled video posnetkov, vodeni razgovor, refleksija, samostojno učenje, učenje z delovanjem, skupinsko delo ...

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

CILJI AKTIVNOSTI

Udeleženci_ke bodo:

- **razumeli**, kaj so otrokove pravice;
- **spoznali** Konvencijo ZN o otrokovih pravicah;
- **razumeli**, da otrokove pravice pripadajo vsem otrokom;
- **prepoznali** kršitve otrokovih pravic;
- **spoznali** način, kako se odzvati na kršitve otrokovih pravic.

V nadaljevanju boste našli izobraževalno video vsebino in predloge aktivnosti za osnovno in srednjo šolo. Aktivnosti so prilagojene za 45 minut, lahko pa si vzamete več časa.

KLJUČNI POJMI

- otrokove pravice
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah
- nediskriminacija
- otrokova korist
- participacija otrok

Ocenite svoje predznanje o obravnavani temi

Namenjeno **izvajalcem** in **sodelujočim** v aktivnosti, da nam s tem pomagate povečati kakovost naših izobraževalnih vsebin.

<https://forms.office.com/e/z2gLzCTi2D>

2. VIDEO BREZ FILTRA

OTROKOVE PRAVICE

KLIKNITE NA FOTOGRAFIJO ZA
OGLED VIDEA O OTROKOVIH
PRAVICAH.

V izobraževalnem videu predstavimo nekaj izmed temeljnih pravic, ki so del Konvencije o otrokovih pravicah.

https://www.youtube.com/watch?v=Plk_j38NziE

Oglejte si še ostale video vsebine Brez filtra.

https://www.youtube.com/watch?v=og_EyeUJ63A&list=PLN3DQe1XnDyyecyWdMeRh9vfiETT_0w9T

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:

OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

Enaka obravnava

3. AKTIVNOST: PRAVICA ALI ŽELJA?

PRIPRAVA PRED IZVEDBO

Preberite **osnovne informacije** v 8. poglavju.

Natisnite prilogo: **Pravica ali želja?**

Natisnite poenostavljeno verzijo **Konvencije o otrokovih pravicah**. [Kliknite tukaj](#).

UVODNA AKTIVNOST: KAJ SO OTROKOVE PRAVICE?

 10 MINUT

- Otroci naj se razdelijo v pare.
- Postavite jim tri vprašanja, na katera naj odgovore pripravijo v paru: **Kdo je otrok? Kaj misliš, da so pravice? Kaj so pravice otrok? Katere pravice misliš, da imaš?**
- Pari naj sporočijo svoje odgovore, o njih se pogovorite.

Nato si oglejte video **Brez filtra: Otrokovе pravice**.

 5 MINUT

AKTIVNOST: PRAVICA ALI ŽELJA?

 20 MINUT

- Udeležencem_kam razložite pravila naslednje aktivnosti. Prebrali boste trditve, če se otroci z njimi strinjajo, naj vstanejo, če se ne strinjajo, naj sedijo.
- Preberite trditve v prilogi: **Pravica ali želja?**
- Po aktivnosti otrokom razložite razliko med tem, kaj otroci potrebujejo in kaj si otroci želijo. Pravice, ki jih otroci imajo, ščitijo tisto, kar otroci potrebujejo za življenje v varnem, vključujočem in stabilnem okolju. Le tako lahko otroci razvijejo svoj polni potencial.
- Omenite, da so otrokove pravice zapisane v **Konvenciji o otrokovih pravicah**, ki so jo podpisale skoraj vse države sveta – pokažite jim poenostavljeno verzijo konvencije.

ZAKLJUČNA AKTIVNOST

 10 MINUT

Vprašajte sodelujoče, kaj jim bo najbolj ostalo v spominu. Pomenite se o odgovorih.

Če imate čas, izpolnite spletno anketo (povezava iz zadnjega poglavja tega paketa).

POMEMBNO

Nekaj ključnih stvari, ki jih morate imeti v mislih ob izvedbi aktivnosti:

- Uporabljajte preprost jezik. Izogibajte se prezahtevnim izrazom.
- Praktično ponazorite primere. Ne razlagajte, kaj je zakon ali konvencija, ampak kakšen je njihov učinek na vsakodnevno življenje ljudi.
- Vključite udeležence_ke v aktivnost s postavljanjem številnih vprašanj. Preverite, kaj si mislijo, in spodbudite diskusijo.

**PRIMERNO ZA
OSNOVNO ŠOLO**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

3. AKTIVNOST: PRAVICA ALI ŽELJA?

PRILOGA: PRAVICA ALI ŽELJA?

Ali imajo otroci pravico ...

- do hrane?
- do igre in počitka?
- do imena?
- imeti modna oblačila?
- do izobraževanja?
- do zaščite pred nasiljem?
- imeti mobilni telefon?
- imeti besedo pri odločitvah, ki se jih tičejo?
- imeti hišnega ljubljénčka?

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AMNESTY
INTERNATIONAL

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

PRIPRAVA PRED IZVEDBO

- Preberite osnovne informacije v **8. poglavju**.
- Natisnite priloge: **Otrokove pravice v realnosti 1. in 2. del**.
- Natisnite poenostavljeno verzijo **Konvencije o otrokovih pravicah**. [Kliknite tukaj](#). Potrebovali boste 6 izvodov (za vsako skupino enega).

UVODNA AKTIVNOST: VIDEO OTROKOVE PRAVICE

5 MINUT

Oglejte si video Brez filtra: Otrokove pravice.

AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

25 MINUT

To je dejavnost, ki temelji na razpravi in bo pomagala otrokom, da se naučijo, kako nekatere izmed pravic izgledajo v vsakdanjem življenju.

- Natisnite priloge **Otrokove pravice v realnosti 1. in 2. del**. Razrežite jih tako, da imate vsako sliko na svojem listu papirja. Tako boste imeli 6 slik za prvi del aktivnosti in 6 slik za drugi del aktivnosti.
- Šestkrat natisnite **Konvencijo o otrokovih pravicah**.
- Udeležence_ke razdelite v **šest skupin**.
- Vsaki skupini dajte eno verzijo poenostavljene Konvencije o otrokovih pravicah.

Kaj je Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah? Konvencija je dokument, ki vsebuje dragocene informacije, ki pomagajo ljudem pri sprejemanju zakonov in odločitev v zvezi z otrokovimi pravicami. Vse pravice v njej so zelo pomembne in se med seboj dopolnjujejo. Sestavljena je iz 52 členov – prvih 42 opredeli zaščito in pravico do sodelovanja, naslednji pa, kako odrasli in vlade sodelujejo, da zagotovijo vse otrokove pravice.

- Vsaki skupini razdelite eno sliko iz priloge **Pravice v realnosti 1. del**.
- Vsaka skupina, naj sliko predstavi razredu in poskuša pojasniti, katero pravico (lahko tudi več pravic) otroci na sliki uživajo. Pomagajo naj si s konvencijo.
- Pomagajte z vprašanjem: **Ali menite, da bi morali imeti vsi otroci pravico do aktivnosti, ki je prikazana na sliki?**
- Nato vsaki skupini razdelite eno sliko iz priloge **Pravice v realnosti 2. del**.

- Vsaka skupina, naj svojo sliko predstavi razredu in poskuša pojasniti, kaj se dogaja na sliki in katere otrokove pravice so na sliki kršene.
- Pomagajte z vprašanjem: **Katera pravica je otrokom na slikah kršena? Ali jim je kršeno več pravic? So pravice med seboj povezane?**
- Fotografije iz prilog lahko otrokom prikažete tudi s projekcijo. V tem primeru prilog ni treba natisniti.

ZAKLJUČNA AKTIVNOST

15 MINUT

- Aktivnost zaključite z razpravo o tem, da bi otrokove pravice morali imeti vsi otroci sveta, vendar v praksi žal ni tako. Po vsem svetu se dogajajo kršitve otrokovih pravic v različnih oblikah. Pomembno je, da vsi poznamo otrokove pravice in jih znamo zagovarjati, ščititi in se za njih boriti.
- Več o kršitvah otrokovih pravic si preberite v **8. poglavju**.

**PRIMERNO ZA
OSNOVNO ŠOLO**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

PRILOGA: PRAVICE V REALNOSTI 1. DEL

Foto: Amnesty International Tajvan

Foto: DC Studio / Freepik

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

Foto: Amnesty International

Foto: Freepik

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

Foto: Greenpeace / Pak Chai Tse

Foto: Amnesty International

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

PRILOGA: PRAVICE V REALNOSTI 2. DEL

Foto: Amnesty International

Foto: Majdi Fathi/NurPhoto

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

Foto: gpointstudio / Freepik

Foto: AFP via Getty Images

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

4. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE V REALNOSTI

Foto: Freepik

Foto: Amnesty International

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

5. PREDLOGI ZA PRAKTIČNO DELO

DOMAČA NALOGA: USTVARITE SVOJO KONVENCIJO OTROKOVIH PRAVIC

Vsak učenec_ka naj si izbere enega ali več členov konvencije otrokovih pravic. Doma naj nariše ilustracijo, ki bo ponazarjala člen konvencije. Ideje lahko črpajo iz poenostavljene Konvencije otrokovih pravic.

Ko učenci_ke prinesejo svoje ilustracije, jih lahko obesite kot razstavo na šolskem hodniku ali razredu. Lahko pa iz njih sestavite tudi knjižico.

Veseli bomo, če boste fotografije akcije delili z nami. Vaše izdelke nam lahko pošljete na sola@amnesty.si.

Aktivnosti so povzete po Session Plan Children's Rights, ki so jo pripravili v britanski Amnesty International.

V Šoli človekovih pravic smo pripravili plakat o Konvencijo o otrokovih pravicah. Avtorica plakata je Nina Kovačič. Naročite si ga na sola@amnesty.si.

SPLETNI TEČAJ O OTROKOVIH PRAVICAH

Na Akademiji Amnesty smo pripravili tečaj z naslovom **Uvod v otrokove pravice**.

Tečaj je primeren za pedagoške delavce_ke, pa tudi za mlade.

<https://www.akademija-amnesty.si/tecaji/uvod-v-otrokove-pravice/>

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

6. AKTIVNOST: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

PRIPRAVA PRED IZVEDBO

Preberite **osnovne informacije** v 8. poglavju in **Amnesty in otrokove pravice** v 9. poglavju.

Natisnite prilogi:

- kartice s členu konvencije o otrokovih pravicah,
- kartice vsakodnevnih aktivnosti.

Natisnite tudi poenostavljeno verzijo Konvencije o otrokovih pravicah. **Kliknite tukaj.**

UVODNA AKTIVNOST

Oglejte si video o otrokovih pravicah (2. poglavje).

5 MINUT

PRIMERNO ZA
SREDNJO ŠOLO

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AKTIVNOST: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

30 MINUT

- Odprite razpravo in udeležence_ke vprašajte, ali so že slišali za **Splošno deklaracijo človekovih pravicah in Konvencijo o otrokovih pravicah**.
- Pojasnite, da Splošna deklaracija človekovih pravicah obstaja, da zaščiti človekove pravice vseh ljudi, vključno z otroki. Obstajajo pa tudi posebne pravice, namenjene samo otrokom – te pa so zapisane v **Konvenciji o otrokovih pravicah**.
- Pojasnite, da bodo raziskovali, kako so človekove pravice del našega vsakdanjega življenja.
- Udeležence_ke razdelite v majhne skupine in vsaki skupini razdelite prilogi **kartice s pravicami iz Konvencije o otrokovih pravicah in vsakodnevne aktivnosti**.
- Skupine naj razrežejo prilogi, da iz vsake priloge dobijo 8 kartic.
- Skupine naj poiščejo **povezave kartic s pravicami in kartic z aktivnostmi iz vsakdanjega življenja** (kateri člen Konvencije o otrokovih pravicah je pomemben za katero vsakodnevno aktivnost).
- Naredite nove skupine, v katerih naj udeleženci_ke razpravljajo o svojih odgovorih.

To bi lahko izgledalo tako: Za nekatere pravice obstaja več kot ena možna rešitev.

6. člen: Svobodno se sprehajam po svojem mestu brez strahu za svoje življenje.

13. člen: Uporabljam družbena omrežja in povem svoje mnenje o različnih temah.

14. člen: Imam svobodo govora in lahko izražam svoja prepričanja.

15. člen: Lahko sodelujem v mirnih protestih, ki se nanašajo na pomembne teme v mojem življenju.

16. člen: Učiteljici mi ni treba razkriti svojega zasebnega življenja.

24. člen: Če sem bolan, grem k zdravniku.

27. člen: Imam varno mesto za bivanje.

28. člen: Lahko hodim v šolo in se učim.

31. člen: Igram se s prijateljicami.

ZAKLJUČNA AKTIVNOST

10 MINUT

- Prosite udeležence_ke, naj izberejo **štiri pravice iz kartic** s členu Konvencije o otrokovih pravicah, ki so jih lahko uživali danes.
- Nato odstranite eno od pravic in se pogovorite z udeleženci_kami: **Kaj bi bilo danes drugače, če ne bi mogli uživati te pravice?, Kako bi bilo življenje drugačno, če te pravice ne bi imeli?, Kako odzvetje pravice vpliva na ostale pravice?** Na primer, če se ne morem prosto gibati, potem ne morem iti v šolo.

6. AKTIVNOST: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

PRILOGA: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

- KARTICE S ČLENI KONVENCIJE O OTROKOVIH PRAVICAH

13. ČLEN: PRAVICA DO SVOBODE IZRAŽANJA.

Otroci imajo pravico, da z drugimi preko pogovora, risanja, pisanja ali na druge načine svobodno delijo svoja spoznanja, mišljenje in občutenja, razen če je to škodljivo in žaljivo do drugih.

6. ČLEN: PRAVICA DO ŽIVLJENJA, PREŽIVETJA IN RAZVOJA.

Vsi otroci imajo pravico do življenja. Vlade morajo zagotoviti pogoje, da otroci preživijo in razvijejo svoj polni potencial.

16. ČLEN: PRAVICA DO ZAŠČITE ZASEBNOSTI.

Vsak otrok ima pravico do zasebnosti. Zakonodaja mora zagotavljati varstvo zasebnosti otrok, družine, njihovega doma, komunikacije in ugleda (ali dobrega imena) pred nezakonitim vmešavanjem ali napadom.

27. ČLEN: PRAVICA DO HRANE, OBLAČIL IN VARNEGA DOMA.

Otroci imajo pravico do hrane, primernih oblačil in varnega doma, da lahko razvijejo svoj polni potencial. Vlada mora pomagati družinam in otrokom, ki si tega ne morejo privoščiti.

24. ČLEN: PRAVICA DO ZDRAVJA.

Otroci imajo pravico do najboljše možne zdravstvene oskrbe, čiste pitne vode, kakovostne zdrave hrane ter čistega in varnega življenjskega okolja. Vsi odrasli in otroci morajo biti informirani o možnostih in načinih, ki jim omogočajo, da ohranijo svoje zdravje in varnost.

14. ČLEN: PRAVICA DO SVOBODE MISLI IN VEROIZPOVEDI.

Otroci lahko svobodno izbirajo svoje misli, mnenja in vero, vendar to ne sme preprečiti drugim ljudem, da bi uživali njihove pravice. Starši lahko otroke usmerjajo tako, da se med odraščanjem naučijo pravilno uporabljati to pravico.

31. ČLEN: PRAVICA DO POČITKA IN IGRE.

Vsak otrok ima pravico do počitka, prostega časa in igre ter pravico do sodelovanja v kulturnih in ustvarjalnih aktivnostih.

28. ČLEN: PRAVICA DO IZOBRAŽEVANJA.

Vsak otrok ima pravico do izobrazbe. Osnovnošolska izobrazba bi morala biti brezplačna in dostopna, srednješolska in visokošolska pa dostopna vsem otrokom. Otroke je treba spodbujati, da se šolajo tako dolgo in do tiste stopnje, do katere segajo njihove zmožnosti.

AMNESTY
INTERNATIONAL

6. AKTIVNOST: PRAVICE IN VSAKODNEVNE AKTIVNOSTI

- KARTICE VSAKODNEVNIH AKTIVNOSTI

UPORABLJAM DRUŽBENA OMREŽJA IN POVEM SVOJE MNENJE O RAZLIČNIH TEMAH.

SVOBODNO SE **SPREHAJAM** PO SVOJEM MESTU BREZ STRAHU ZA SVOJE ŽIVLJENJE.

UČITELJICI MI NI TREBA **RAZKRITI** SVOJEGA ZASEBNEGA ŽIVLJENJA.

IMAM VARNO MESTO ZA BIVANJE.

ČE SEM BOLAN, **GREM** K ZDRAVNIKU.

IMAM SVOBODO GOVORA IN LAHKO **IZRAŽAM** SVOJA PREPRIČANJA.

IGRAM SE S PRIJATELJICAMI.

LAHKO **HODIM** V ŠOLO IN SE UČIM.

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AMNESTY
INTERNATIONAL

7. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE ZA VSE OTROKE

PRIPRAVA PRED IZVEDBO

Preberite osnovne informacije v **8. poglavju** in Amnesty in otrokove pravice v **9. poglavju**.

Natisnite prilogo **Otrokove pravice za vse**.

Natisnite tudi poenostavljeno verzijo Konvencije o otrokovih pravicah. [Kliknite tukaj](#).

UVODNA AKTIVNOST

5 MINUT

Oglejte si video o otrokovih pravicah (2. poglavje).

**PRIMERNO ZA
SREDNJO ŠOLO**

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY:
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE ZA VSE OTROKE

40 MINUT

- Udeležence_ke razdelite v skupine.
- Za vsako skupino natisnite **prilogo Otrokove pravice za vse otroke**.
- Skupine naj odgovorijo na naslednja vprašanja: **Katere kršitve otrokovih pravic doživljajo otroci na fotografijah? Ali vlade držav in mednarodna skupnost naredijo dovolj, da preprečijo tovrstne kršitve? Kako mislite, da se otroci na fotografijah počutijo? Kako se ti počutiš ob njih?**
- Debato zaključite s pojasnilom, da so vlade in politike odgovorne za zaščito, izpolnjevanje in spoštovanje otrokovih pravic. Vendar pa vsi otroci na svetu ne uživajo spoštovanja svojih pravic. Leta 2021 je vsak šesti otrok živel v državi, ki so jo prizadeli spopadi: skupaj približno 415 milijonov otrok (vir: Unicef). Zato je še posebej pomembno, da otrokove pravice poznamo, da opozarjamo na kršitve, ki se dogajajo, in da se naučimo pravice otrok tudi braniti.
- V poglavju Amnesty in otrokove pravice boste našli še več informacij o tem, kako so danes v svetu kršene pravice otrok.

Pojasnite udeležencem_kam: Otrokove pravice so človekove pravice, ki so zasnovane posebej za otroke in mladostnike od rojstva do 18. leta starosti. Obstajajo zato, da skrbijo za vas, vam pomagajo pri odraščanju in vam omogočajo, da se vaš glas sliši. Otrokove pravice so nekaj pozitivnega in si prizadevajo za dobro vseh otrok in mladostnikov. Pomembno je pojasniti, da temeljna načela človekovih pravic veljajo tudi za pravice otrok. Vaše pravice se nanašajo na vaše pošteno obravnavanje ljudi okoli vas in na to, da tudi drugi vas obravnavajo pošteno. Pravice omogočajo tudi možnost odločanja o svojem življenju. Te pravice so univerzalne, kar pomeni, da pripadajo vsem ljudem na svetu. So neodtujljive, kar pomeni, da nam jih ni mogoče odvzeti. Hkrati pa so tudi nedeljive, neodvisne, vse enako pomembne in medsebojno povezane. Pojasnite, da so vlade odgovorne za zaščito, izpolnjevanje in spoštovanje otrokovih pravic. Vendar pa vsi otroci na svetu ne uživajo spoštovanja svojih pravic.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

7. AKTIVNOST: OTROKOVE PRAVICE ZA VSE OTROKE

PRILOGA: OTROKOVE PRAVICE ZA VSE

Foto: AFP via Getty Images

Izrael je po napadu palestinskih oboroženih sil 7. oktobra 2023 začel z uničujočimi napadi na Gazo. V konfliktu je do 22. aprila 2024 tam umrlo že skoraj 34.000 ljudi, med njimi več kot 13.000 otrok.

Na fotografiji palestinski otroci opazujejo ljudi, ki stojijo na ruševinah stavbe, uničene med izraelskimi napadi na Rafo, na južnem območju Gaze, 20. novembra 2023, sredi nenehnih bitk med Izraelom in Hamasom.

Foto: Amnesty International

Po svetu je na tisoče otrok, vpletenih v oborožene spopade. Rekrutirajo jih tako vladne vojske kot tudi paravojaške in druge oborožene skupine. Pogosto jih ugrabijo v šolah ali na ulicah, nekateri se pridružijo »prostovoljno«, ker ne vidijo druge rešitve.

Na fotografiji otroci vojaki v Kongu.

Foto: 2022 SOPA Images

24. februarja 2022 je ljudi po Ukrajini prebudila novica, da je njihovo državo napadla ruska vojska. Ljudje, tudi otroci, umirajo, ogroženih je tisoče življenj.

Na fotografiji ženska z otrokom, ki hodi mimo stanovanjskega območja v ukrajinskem mestu Borodjanka, ki so ga med vojno v Ukrajini uničile ruske sile.

8. OSNOVNE INFORMACIJE: OTROKOVE PRAVICE

Dolgo je veljalo, da otroci nimajo pravic. Namesto tega so bili pogosto obravnavani zgolj kot lastnina staršev in skrbnikov. Njihove pravice so bile podrejene potrebam in vrednotam njihovih družin. Zaradi tega se jim je na številnih področjih življenja pogosto godila krivica in so bili pravno slabo zaščiteni. Otroci so bili velikokrat prezrti, njihove pravice – od osebne avtonomije do zdravja in splošnega dobrega počutja – pa so se odkrito kršile in zlorabliale.

Poleg tega, da imajo otroci po mednarodnem pravu enake človekove pravice kot odrasli, potrebujejo tudi nekatere dodatne in posebne pravice zaradi svojega edinstvenega položaja v družbi in omejenih možnosti za sodelovanje pri odločitvah, ki jih zadevajo. Vedno več otrok se zavzema za to, da se njihov glas sliši, ter išče načine, kako sodelovati in vplivati na odločitve, ki jih zadevajo.

KDO JE OTROK?

Otroci in mladi imajo poleg človekovih pravic, ki jih uživamo vsi, ne glede na starost ali drug status, še poseben sklop pravic.

Otrokove pravice so človekove pravice, vendar z edinstvenimi zaščitnimi ukrepi za otroke. Te pravice začnejo veljati od trenutka, ko se oseba rodi, in veljajo, dokler ne doseže polnoletnosti, ki je po mednarodnem pravu in v večini držav opredeljena pri osemnajstih letih.

Vzgojno-izobraževalne ustanove morajo omogočiti otrokom, da izražajo svoja stališča in sodelujejo pri odločitvah, ki jih zadevajo. To je sodoben standard in korak naprej od preteklosti, ko so lahko vzgojno-izobraževalne ustanove ovirale uresničevanje pravic otrok v želji po ohranjanju tradicionalnih oblik avtoritete.

ZAKAJ OTROCI POTREBUJEJO POSEBEN SKLOP ČLOVEKOVIH PRAVIC?

- Otroštvo je edinstveno obdobje hitrega telesnega in psihološkega razvoja, ki lahko trajno pozitivno ali negativno vpliva na otrokovo telesno, duševno in čustveno zdravje ter počutje.
- Otroci niso niti lastnina staršev niti nemočni objekti pomilovanja. So človeška bitja in subjekti svojih pravic.
- Otroci, mlajši od 18 let, predstavljajo skoraj tretjino svetovnega prebivalstva. Na svetu je 2,3 milijarde otrok. Treba je zagotoviti, da države ustrezno upoštevajo pravice in potrebe te skupine.

- Travma iz otroštva ljudi zaznamuje za vso življenje.
- Nekatere pravice so specifične za otroke in niso bile zajete v drugih instrumentih o človekovih pravicah, na primer:
  - pravica do igre;
  - pravica, da ne smejo biti ločeni od svojih družin;
  - pravica do oskrbe in zaščite, če njihova družina ne more poskrbeti zanje.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

8. OSNOVNE INFORMACIJE: OTROKOVE PRAVICE

KONVENCIJA O OTROKOVIH PRAVICAH

Generalna skupščina Združenih narodov je leta 1989 sprejela **Konvencijo o otrokovih pravicah** (KOP), s katero je priznala posebne pravice otrok in se zavzela za večjo zaščito otrok po vsem svetu. Ta konvencija je zdaj najbolj ratificirana pogodba o človekovih pravicah na svetu: ratificiralo jo je 196 držav.

Ratifikacija je dejanje, s katerim država izrazi svojo privolitev, da jo pogodba zavezuje. To pomeni, da država to pogodbo (dokument) prenese v svoj notranji pravni red. V Sloveniji, na primer, državni zbor sprejme zakon o ratifikaciji. Če želite preveriti, ali in kdaj je Slovenija ratificirala kakšno pogodbo, preverite zbirko podatkov ZN o pogodbenih organih.

Vse otrokove pravice temeljijo na štirih splošnih načelih. Ta predstavljajo osnovo za razumevanje otrokovih pravic.

- **Nediskriminacija:** Vsi otroci imajo kadar koli in v vseh situacijah enake pravice. Na primer, vsak otrok mora imeti enak dostop do izobraževanja, ne glede na spol, etnično pripadnost, narodnost, vero, sposobnosti, spolno usmerjenost ali drug status.

- **Otrokova korist:** Pri vseh ukrepih in odločitvah v zvezi z otrokom je treba v prvi vrsti upoštevati njegovo korist. Na primer, ko se starša razideta, osredotočanje na »koristi otroka« pomeni, da se vse razprave in odločitve o skrbništvu sprejemajo s končnim ciljem spodbujanja in pospeševanja otrokovega razvoja, varnosti, duševnega zdravja in čustvenega razvoja.
- **Pravica do preživetja in razvoja** poudarja, kako zelo ključno je otrokom zagotoviti dostop do osnovnih storitev in enakih možnosti, da bi tako lahko dosegli svoj polni razvoj. Pri tem ne gre le za zaščito pred življenjskimi grožnjami, temveč tudi za to, da se jim omogoči uresničevanje svojega potenciala.
- **Sodelovanje otrok:** Otrokova mnenja morajo biti slišana in upoštevana v vseh zadevah, ki jih zadevajo. Otroci imajo edinstveno znanje o svojem življenju, potrebah in težavah. **Odgovorni se morajo posvetovati z otroki, preden sprejmejo odločitve, ki bodo vplivale nanje.** Politike, odločitve in ukrepi, ki zadevajo otroke in pri sprejemanju katerih se upoštevajo stališča otrok, so boljše ter prinašajo takojšnje in dolgoročne koristi otrokom in njihovim skupnostim.

OBVEZNOSTI DRŽAVE

Ko države ratificirajo Konvencijo ZN o otrokovih pravicah, se strinjajo, da bodo sprejele vse ustrezne zakonodajne, upravne in druge ukrepe za izvajanje pravic, priznanih v konvenciji, ter blažile in odpravljale kršitve.

VLOGA STARŠEV

Otroci so člani_ce družin in vlade morajo spoštovati vlogo staršev ali skrbnikov_ic, ki imajo glavno odgovornost za vodenje, vzgojo in razvoj otroka. Kadar je otrok v družini ogrožen, pa mora država sprejeti ukrepe za podporo pri njihovi vzgojni vlogi. Če obstaja nevarnost nasilja in/ali drugih oblik zlorabe ali zanemarjanja, so morda potrebni drugi ukrepi, na primer namestitvev otroka v oskrbo zaupanja vredne osebe.

AMNESTY
INTERNATIONAL

8. OSNOVNE INFORMACIJE: OTROKOVE PRAVICE

VLOGA ŠOL IN ZAPOSLENIH V IZOBRAŽEVANJU

Šola je eden najboljših krajev, kjer se otroci učijo o svojih pravicah. Države pogodbenice Konvencije o otrokovih pravicah so se zavezale poskrbeti, da jo bodo otroci in odrasli poznali in vedeli, katere pravice so vključene vanjo. To, na primer, pomeni, da je treba otrokove pravice vključiti v učne načrte šol po vsem svetu (saj so konvencijo ratificirale vse države razen ZDA).

Šola je torej kraj, kjer se otroci učijo o svojih pravicah, pa tudi kraj, kjer je treba te pravice spoštovati in varovati.

Pravica do zaščite pred nasiljem, na primer, pomeni, da učiteljski kader ne sme uporabljati nasilja nad otroki, hkrati pa morajo poskrbeti, da otroci niso žrtve ustrahovanja s strani drugih otrok.

Institucije bi morale zagotoviti, da se otroci ne le učijo o svojih pravicah, temveč da so vsi zaposleni izobraženi o tem, kaj so otrokove pravice ter kako jih je treba spoštovati in varovati v šolskem okolju. Vzgojno-izobraževalne ustanove morajo omogočiti otrokom, da izražajo svoja stališča in sodelujejo pri odločitvah, ki jih zadevajo. To je sodoben standard in korak naprej od preteklosti, ko so lahko vzgojno-izobraževalne ustanove ovirale uresničevanje pravic otrok v želji po ohranjanju tradicionalnih oblik avtoritete.

IZOBRAŽEVALNE USTANOVE SO ODGOVORNE ZA URESNIČEVANJE PRAVICE DO IZOBRAŽEVANJA ZA VSE OTROKE.

Države morajo imeti tudi strategijo, s katero zagotovijo, da imajo vsi otroci dostop do šole ali neke oblike formalnega izobraževanja. To je velik problem, saj se **po vsem svetu približno 260 milijonov otrok ne izobražuje**. Ta težava se je med pandemijo covid-19 le še poslabšala.

Mladi za podnebno pravičnost vsako leto v Ljubljani organizirajo Podnebni štrajk, na katerem opozarjajo na škodljive posledice podnebnih sprememb in pozivajo vlade k ukrepanju. Vsako leto se shoda udeleži tudi ekipa slovenske Amnesty, na fotografiji utrinek iz shoda 2023.

8. OSNOVNE INFORMACIJE: OTROKOVE PRAVICE

VSAKODNEVNE KRŠITVE ČLOVEKOVIH PRAVIC OTROK

Otroci in mladostniki po vsem svetu so še posebej izpostavljeni kršitvam pravic, ker so odvisni od odraslih, kar lahko včasih poveča njihovo tveganje. Otroci so verjetno skupina, ki ji najbolj grozi revščina, podhranjenost in zloraba, krize človekovih pravic pa jih pogosto nesorazmerno huje prizadenejo.

Kršitve se pričnejo že z rojstvom. Na primer, približno 290 milijonov otrok po svetu ni bilo registriranih ob rojstvu, zato nimajo pravne identitete ali dokaza o obstoju. Zaradi tega ne morejo uveljavljati svojih pravic vse življenje – kar pomeni, da morda ne bodo mogli hoditi v šolo, prejemati zdravstvenega varstva ali dobiti službe, ko bodo starejši. Dekleta v državah z nizkimi dohodki imajo le 50 odstotkov možnosti, da bodo kdaj imela pravno identiteto ter pravice, ki jim pripadajo.

Po svetu več kot 61 milijonov otrok ne obiskuje osnovne šole. Ocenjuje se, da je vsako leto spolno zlorabljenih 150 milijonov deklet in 73 milijonov fantov. V nekaterih državah so dekleta, stara devet let, prisiljena v poroko,

otroci, stari šest let, pa so na kazenskih sodiščih obravnavani kot odrasli. Vsaj 330.000 otrok je vsako leto pridržanih v priporih za priseljence v 80 državah zgolj zato, ker so migranti ali begunci. Mnogi so na silo ločeni od staršev in družin.

Leta 2019 je eden od šestih otrok živel v skrajni revščini. V takih razmerah so otroci bolj izpostavljeni nasilju v družini, otroškemu delu, spolnemu izkoriščanju, najstniški nosečnosti in otroškim porokam. Ta številka se je med pandemijo covid-19 še močno povečala.

20. NOVEMBER MEDNARODNI DAN OTROKA

Vsako leto 20. novembra obeležujemo mednarodni dan otroka. V Amnesty International tudi na ta dan opozarjamo, da je na svetu veliko otrok, ki so jim kršene njihove pravice in so žrtve nasilja ali trpijo druge vrste slabega ravnanja.

**BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY.
OTROKOVE PRAVICE**

sola.amnesty.si

ŠOLA ČLOVEKOVIH PRAVIC

AMNESTY
INTERNATIONAL

9. AMNESTY INTERNATIONAL IN OTROKOVE PRAVICE

Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah si prizadeva zaščititi otroke pred kršitvami, zagotoviti njihovo osebno rast in razvoj ter okrepi njihovo sodelovanje v družbi. 42. člen konvencije je zaveza k izobraževanju otrok in odraslih o otrokovih pravicah, tukaj nastopi vloga Amnesty International, ki si prizadeva narediti korak naprej pri učenju in poznavanju otrokovih pravic. Zaradi nepoznavanja pravic so otroci izpostavljeni večjemu tveganju zlorabe, diskriminacije in izkoriščanja.

IZOBRAŽUJEMO

Na **Akademiji Amnesty** najdete spletni tečaj, ki vam nudi poglobljeno učenje o otrokovih pravicah, pridobljeno znanje pa boste lahko uporabili tudi v razredu. Tečaj je brezplačen. **Kliknite tukaj za tečaj.**

Spletna stran **Šola človekovih pravic** nudi širok nabor kvalitetnih gradiv, predlogov aktivnosti, izobraževalnih vsebin, projektov, usposabljan in še veliko več – vse zato, da bi slovenski_e učitelji_ce namenili več časa izobraževanju o pravicah otrok in drugih pomembnih temah s področja človekovih pravic.

V sklopu šole človekovih pravic vsako leto na slovenskih šolah organiziramo akcijo **Pišem za pravice**, kjer otroci pišejo apele in izdelujejo solidarnostna pisma za ljudi, tudi otroke, širom sveta, ki so jim kršene človekove pravice. **Kliknite tukaj za več informacij o Pišem za pravice.** Na fotografiji utrinek iz ustvarjanja na OŠ Vrhovci v Ljubljani.

OPOZARJAMO, RAZISKUJEMO, MOBILIZIRAMO

V Amnesty International **razkrivamo** kršitve pravic otrok po vsem svetu, na njih **opozarjamo** in pozivamo vlade, da jih odpravijo. **Mobiliziramo** ljudi širom sveta, da se zavzamejo za pravice posameznikov – s protesti, shodi, podpisovanjem peticij, ustvarjanjem solidarnostnih sporočil in podobno.

Pridružite se nam in z nami spreminjajte svet na bolje. **Kliknite tukaj in se pridružite slovenski Amnesty.**

Raziskovalka globalne Amnesty International Donatella Rovera med intervjujem z družinami, razseljenimi zaradi spopadov v Južnem Sudanu.

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY.
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

10. POVEJTE NAM SVOJE MNENJE

Ocenite svoje znanje zdaj.
Povratne informacije izvajalcev_k
aktivnosti in mladih so
neprecenljive za izboljšavo vsebin.

Poskenirajte QR kodo ali kliknite
tukaj in izpolnite kratek vprašalnik
o naši aktivnosti. Hvala!

Hvaležni bomo,
če boste QR kodo
natisnili in dali
udeležencem_kam
aktivnosti.

<https://forms.office.com/e/Dt763BYJf5>

Kliknite tukaj in si
oglejte še vse ostale
izobraževalne pakete.

<https://sola.amnesty.si/ucite-se-z-amnesty>

Izobraževalni projekt »Učite se z Amnesty: z več znanja človekovih pravic gradimo boljši svet«
je podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

BREZ FILTRA. UČITE SE Z AMNESTY.
OTROKOVE PRAVICE

sola.amnesty.si

AMNESTY
INTERNATIONAL

